

Комментируя места Священного Писания, святитель Иоанн Златоуст проявляет небывалую осторожность. Он уподобляет детей «язычникам» и говорит о них как о «безрассудных» и «несовершенных», опираясь на слова апостола Павла [3, с. 29].

О значении и принципах религиозного воспитания святитель Тихон Задонский говорит следующее: «Учителям учеников обучать необходимо не только грамоте, страху Божьему, потому грамота без страха Божьего – не что иное, как меч у безумного» [4].

Видными деятелями православной педагогики являются Сергей Александрович Рачинский и Константин Дмитриевич Ушинский. С. А. Рачинский трудился в XIX в., создал народную школу в селе Татево Тверской области. Рачинский считал, что главной целью воспитания является воспитание личности. Поскольку человек имеет в себе духовное и телесное начала, то воспитание должно быть направлено к их совершенствованию. С целью воспитания духовного начала в человеке в школе должен преподаваться Закон Божий, лучшим преподавателем которого должен стать священнослужитель или истинно верующий учитель. Также Сергей Александрович отмечал, что формальное преподавание Закона Божия окажет пагубное влияние на души детей и отвратит их от пути благочестия. Объединение всего общества Рачинский видел в Боге и для этого ввел в своей школе строгое соблюдение традиций религиозного воспитания: строго соблюдались посты, воспитанники присутствовали на богослужении, учили молитвы, письменность изучали по церковнославянскому языку.

Сторонником религиозного воспитания выступал К. Д. Ушинский, который в своей школе прибегал к Православной вере и не видел перспектив образования в отрыве от нее. По мнению Ушинского, именно в православной вере заключается основание педагогики, поскольку «все, чем человек, как человек, может и должен быть, выражено вполне в Божественном учении, и в основу всего вкоренить истины христианства» [5].

В заключение можно отметить, что на родителях лежит особая ответственность в процессе воспитания. Религиозное воспитание отличается от светского тем, что в нем делается упор на становление ребенка как личности не только для жизни в обществе, но и для раскрытия в нем Образа и Подобия Божия. Для полноценного развития и воспитания ребенка необходимо заниматься не только воспитанием личности, но и духовным становлением воспитуемого.

Список использованных источников

1. Маслов, Н. В. Духовные и нравственные основы образования и воспитания [Электронный ресурс] / Н. В. Маслов // Азбука Веры. – Режим доступа: <https://azbyka.ru/otechnik/duhovnye-i-nravstvennye-osnovy-obrazovaniya-i>. – Дата доступа: 12.09.2023.
2. Шестун, Е. В. Православная педагогика / прот. Е. В. Шестун. – М. : Прогресс, 2001. – 29 с.
3. Иоанн Златоуст. Творения святого отца нашего Иоанна Златоуста / Свт. Иоанн Златоуст. – СПб. : Петербургская духовная академия, 1993. – 610 с.
4. Святые Отцы о воспитании детей [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://afanasiyfeodosiy.cerkov.ru/svyatyje-otcy-o-vozpitanii-detej/>. – Дата доступа: 12.09.2023.
5. Ильин, И. А. О национальном воспитании [Электронный ресурс] / И. А. Ильин. – Режим доступа: <https://www.pokrov.yolkovich.ru/content/ivan-ilin>. – Дата доступа: 12.09.2023.

КАШТОЎНАСНЫЯ СКЛАДАЛЬНІКІ ВЫХАВАННЯ ПАТРЫЁТА

Ціхэрабін М. М., Манько А. А. УА МДПУ імя І. П. Шамякіна

Патрыятычнае выхаванне сёння павінна фарміраваць шэраг сацыяльна-значных якасцей асобы, запарабаваных у сучасных сацыякультурных рэаліях: прыхільнасць традыцыйным духоўна-маральным дамінантам, захаванне гістарычнай памяці і актыўную грамадзянскую пазіцыю, адказнасць за лёс свайго народа і краіны. Аднак названыя рысы і якасці былі характэрны для нашых продкаў яшчэ са старажытных часоў, калі спалучэнне традыцыйных каштоўнасцей і хрысціянскіх дабрачыннасцей разглядалася неад'емным складальнікам фарміравання асобы, падмуркам патрыятычнага выхавання. Менавіта хрысціянства як «культураўтваральная рэлігія» абумовіла вектар культурна-цывілізацыйнага развіцця, стала крыніцай выпрацоўкі выхаваўчых дамінант.

Як справядліва адзначаў М. М. Ціхаміраў, яшчэ ў перыяд адсутнасці грамадзянскага абавязку рэлігія з'яўлялася магутнай падставай маральнага абавязку, які меў большую грамадскую вагу [3]. Адсюль патрыятызм можна разглядаць і як рэлігійнае пачуццё, і як грамадскую каштоўнасць. Сапраўдная вера заўсёды абапіралася на глыбокую маральнасць і сама з'яўлялася крыніцай маральных ідэалаў.

Мэтавымі ўстаноўкамі патрыятычнага выхавання выступае фарміраванне асобы, гатовай да дастойнага выканання функцый члена сям’і, грамадства, дзяржавы, супадпарадкаванне асабістых інтарэсаў агульным. У гістарычных крыніцах з’яўляецца ідэя “ўсеагульнага добра”, якая мела выключнае значэнне ў фарміраванні асобы патрыёта. Яе ўвасабленне можна назіраць у некалькіх каштоўнасных аспектах.

Напрыклад, праз чалавекалюбства, якое ў хрысціянскай этыцы выступае і найважнейшай якасцю асобы, і верным шляхам самавыхавання. Такое стаўленне вызначыла чалавекалюбства як універсальную катэгорыю, якая дазваляе выбудоўваць адносіны як на ўзроўні асобасным або грамадскім, так і на ўзроўні міждзяржаўным. Гэта дазваляла зберагчы патрыятычныя пачуцці зберагчы ад «нацыяналістычных памылак», зрабіўшы роўнасць рэлігійным законам [1, с. 32]. «Бог ёсць любоў, і той, хто прабувае ў любові, знаходзіцца ў Богу, і Бог у ім (Ян. 4, 16)», – сцвярджала Святое пісанне.

Працягам чалавекалюбства становіцца дабрачыннасць міласэрнасці, якая абапіраецца на спакуванне, прабачэнне, дапамогу тым, хто мае патрэбу. Ян Кранштацкі вызначыў міласэрнасць як дзеянне насуперак, аднак з пазіцыяй хрысціянскай любові: “любіць ворагаў, дабраслаўляць праклінаючых, добро чыніць тым, хто ненавідзіць, абараняць гнаных...” [2, с. 119]. У сувязі з гэтым міласэрнасць як дабрадзейнасць дзейная супрацьпастаўлялася не толькі варожасці і гвалту, але і ўсякай абыякавасці.

Значнае месца ў аксіялагічным сэнсе належыць згодзе. У яе аснове катэгорыя агульнага добра, якая цэментуе ўсю светапоглядную сістэму чалавека. Агульная карысць, якая абапіралася на любоў да бліжняга, замацавала непрымальнае любога роду перавагі і ўзвышэння. “Шчасце адных не павінна будавацца на няшчасце іншых” – гэты пастулат стаў вызначальным у адносінах і паміж людзьмі, і паміж краінамі [3, с. 98]. Паводле хрысціянскай этыкі дасягнуць маральнага ўдасканалення чалавек можа толькі ў рэчышчы агульнага шчасця. Таму накіраванасць на калектыў і ў інтарэсах калектыву – адзін з галоўных гістарычна апраўданых прынцыпаў жыццядзейнасці актуальных і сёння.

З’явіўшыся, па сутнасці, працягам агульнай карысці і добра, служэнне разглядалася праз прызму грамадска-карыснай працы ў любові яго праяве. І калі ў Кірылы Тураўскага служэнне абмежавана рэлігійна-асветніцкай дзейнасцю, то ў далейшым яно набывае агульначалавечую значнасць [1, с. 77]. Толькі валодаючы сапраўднай духоўнасцю, чалавек здольны да ператварэння як унутранага – сябе і свайго жыцця, так і знешняга – супрацьстаяння варожасці і несправядлівасці. Гэта прывяло да замацавання ў свядомасці веруючых людзей універсальнага і ўсеабдымнага алгарытму паводзін, запісанага ў Бібліі: “Такім чынам, ва ўсім, як хочаце, каб з вамі паступалі людзі, так рабіце і вы з імі...” [1].

Такім чынам, адзначаныя хрысціянскія каштоўнасці вызначылі тэндэнцыі фарміравання асноў патрыятычнага выхавання: накіраванасць на агульнае добро, неабходнасць адзінства і абавязковасць служэння свайму народу. Гэтыя стрыжнёвыя выхаваўчыя ідэі не згубілі сваёй значнасці на працягу стагоддзяў. А таму разумнае выкарыстанне хрысціянскіх традыцый сучаснай сістэмай патрыятычнага выхавання здольна аказаць шматпланавое пазітыўнае ўздзеянне на развіццё маральнага складальніка гэтага працэсу, значна ўмацаваць яго этнакультурную і гуманістычную накіраванасць.

Список использованных источников

1. История общественной и философской мысли в Беларуси: Средневековье : пособие / авт.-сост. В. В. Старостенко. – Могилев : УО “МГУ им. А. А. Кулешова”, 2009. – 396 с.
2. Лихачев, Д. С. Человек в литературе Древней Руси / Д. С. Лихачев. – М. : Наука, 1996. – 180 с.
3. Федотов, Г. П. Святые Древней Руси / Г. П. Федотов. – Ростов н/Д : Феникс, 1999. – 384 с.